

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 825

साहित्यम्

पञ्चमं प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

1. उचित विकल्पं चित्वा लिखत — 5
- (क) भारवेः रचना अस्ति —
- (i) किरातार्जुनीयम् (ii) शाकुन्तलम्
- (iii) वृत्तरत्नाकरः (iv) रघुवंशम्
- (ख) सप्ताधिकः सर्गाः भवन्ति —
- (i) नाटके (ii) महाकाव्ये
- (iii) एकांकीकाव्ये (iv) चम्पूकाव्ये
- (ग) जगणस्य देवता वर्तते —
- (i) चन्द्रः (ii) वायुः
- (iii) सूर्यः (iv) जलम्
- (घ) द्वौ गुरुः यदि पादे भवतस्तदा वृत्तं भवति —
- (i) उक्त्वा (ii) अत्युक्त्वा
- (iii) स्त्री (iv) गौ

(ङ) वेदस्य पादौ अस्ति -

(i) निरुक्तः

(ii) व्याकरणम्

(iii) दर्शनम्

(iv) छन्दः

2. रिक्तस्थानानि पूरयन्तु -

5

(क) विहितां प्रियया मनः प्रियामथ गरीयसीम्।

(ख) उपपत्तिमदूर्जिताश्रमं वकोदरः।

(ग) जतौ वंशस्थमुरीरितं जरौ।

(घ) भगणौ गुरुः च यत्र पादे सा भवति।

(ङ) उक्ता तभजाजगौगः।

3. युगम मेलनं कुरु -

5

(क) पाण्डवाः 111

(ख) यगण पञ्च

(ग) गणः उक्ता

(घ) नगणः 155

(ङ) गुः श्रीः अष्टौ

4. सत्य कथनानां समक्षे "आम" असत्य कथनानां समक्षे "न" इति लिखत -

5

(क) भारवेः रचना वृत्तरत्नाकरोऽस्ति।

(ख) किरातार्जुनीयं महाकाव्योऽस्ति।

(ग) अनुष्टुप छन्दसि चतुर्विंशतिः मात्राः सन्ति।

(घ) किरातार्जुनीयस्य लघुत्रयी मध्ये गणना भवति।

(ङ) गुरुः-लघुः पद्ये भवति।

5. एक वाक्येन उत्तरत (केचन पञ्च) -

5×2=10

- (क) यति लक्षणं किम् ?
(ख) विषमवृत्तं किं भवति ?
(ग) रगणचतुष्टययुक्तं किं वृत्तम् ?
(घ) समानिकायाः लक्षणं लिखत।
(ङ) अनुष्टुप् वृत्ते कति वर्णाः भवन्ति ?
(च) द्रुतविलम्बित छन्दसि कति वर्णाः भवन्ति ?

6. अधोलिखितप्रश्नानां उत्तराणि लिखत -

5×3=15

- (क) आर्यायाः भेदानां नामानि लिखत।
(ख) उपेन्द्रवज्रायाः किं लक्षणम् ?
(ग) पादस्य लक्षणं लिखत।
(घ) किरातार्जुनीयम् ग्रन्थस्य नायकप्रतिनायकौ च लिखत।
(ङ) वृत्तरत्नाकरग्रन्थस्य रचनाकारः कः ?

7. भारवेः जीवनपरिचयं लिखत।

10

अथवा

केदारभट्टस्य जीवनीं लिखत।

8. वृत्तरत्नाकरानुसारेण अधोलिखितेषु छन्दसां लक्षणोदाहरणानि च लिखत (केचन् पञ्च) - 5×5=25

मन्दाक्रान्ता, उपेन्द्रवज्रा, आर्या, वसन्ततिलका, आर्या, शिखरिणी, उपेन्द्रवज्रा, इन्द्रवज्रा।

9. केषाञ्चित् किरातार्जुनीय ग्रन्थस्य द्वौ श्लोकौ लिखत।

2×4=8

10. केचन द्वौ श्लोकौ ससन्दर्भे व्याख्यां कुरुत -

2×6=12

(क) विषमोऽपि विगाह्यते नमः कृततीर्थः पयसामिवाशयः।

सतु तत्र विशेषदुर्लभः सदुपन्यस्यति कृत्यवर्त्य यः॥

(ख) द्विषता विहितं त्वमाऽथवा यदि लब्धा पुनरात्मनः पदम्।

जननाथ तवानुजन्मनां कृतमाविष्कृतपौरुषैर्भुजैः॥

(ग) सहसा विदधीत न क्रियामविवेकः परमापदां पदम्।

वृणते हि विमृश्यकारिणं गुणलुब्धाः स्वयमेव सम्पदः॥

1

प्राश्निक कोड क्रं.....

पृष्ठ क्र. - 01
प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय..... आदित्म विषय कोड..... 825 माध्यम..... संस्कृतम्
कुल प्रश्न..... 10.....

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक..... 100.....

निर्देश

प्रश्न क्रमांक		प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्र. 1	उचित विकल्पं चित्वा लिखत कि तातार्जुनीमम् महा काव्ये सुर्मः अलुका द्वन्द्वः	
प्र. 2	रिक्तस्थानानि पूरयन्तु - क निश्चिन्म गिरं ख नृपमुचे वचनं ग तु घ चित्रपदा/मदलेखा ङ वसन्ततिलका	
प्र. 3	शुभममेलनं कुरु - क पाण्डवाः पञ्च ख यगणः 155 ग गणः अष्टौ घ नगणः 111 ङ गुःश्रीः उक्ता	
प्र. 4	सत्य कथनानां समूहे "आम" असत्य कथनानां समूहे "न" इति लिखत क असत्यम् ख सत्यम् ग सत्यम् घ असत्यम् ङ सत्यम्	

प्राशनिक कोड क्रं.....

पृष्ठ क्र. -

प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय..... विषय कोड..... माध्यम.....

कुल प्रश्न.....

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक.....

निर्देश

प्रश्न क्रमांक		प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्र-5	एक वाक्येन उत्तरत क प्रतिर्विच्छेदसंज्ञिका ख यस्म पादचतुष्टकेऽपि लक्ष्यमिन्नं परस्परम्। ग स्रग्विणी घ जौ समानिका गलौ च ङ चतुर्विंशति वर्णाः सन्ति च द्वादश	
प्र-6	दीर्घोत्तरीम-प्रश्नानां मूल्यांकनं स्व- आत्मबोधेन ज्ञानबलेन च मूल्यांकनं कर्तव्यं इति निवेदयामि।	
	591	
		
		हस्ताक्षर.....